

Zincafé 17 mei 2018

Terugblik:

Dorine van Norren over Ubuntu

Wat 'Ubuntu' is hoeft je in Zuid-Afrika niemand uit te leggen, het is iets vanzelfsprekends. Net zoals je in Nederland niet hoeft uit te leggen wat 'gezelligheid' is. Maar wat betekent 'Ubuntu' eigenlijk?

Dorine van Norren beschreef voor de bezoekers van het Zincafé op 17 mei 2018 met veel compassie haar eerste ervaringen met dat woord, begin jaren negentig als uitwisselingsstudent in Kaapstad. Toen ze willekeurige mensen in een township om uitleg vroeg, benadrukten ze hoezeer zij als individu deel uitmaakten van een gemeenschap. Daar zeg je tegen een onverwachte bezoeker nooit dat je geen tijd hebt, en als de maaltijd op tafel staat, eet de bezoeker mee; dan allemaal maar een hapje minder. Ubuntu is voor hen 'ik ben een mens via andere mensen'.

Tot die andere mensen behoren niet alleen de voorouders, maar ook de mensen die na je komen. Daar ligt een krachtige verbinding met duurzaamheid, want de aarde moet beschikbaar blijven voor komende generaties.

Andere consequenties van Ubuntu zijn dat je met z'n allen tot overeenstemming probeert te komen (consensuspolitiek), dat delen gaat boven rijkdom, dat gehandicapten deel uit maken van de gemeenschap. Na afschaffing van de apartheid werd de door Ubuntu geïnspireerde Waarheids- en Verzoeningscommissie, met getuigenissen en spijtbetuigingen, een succesvol instrument om de vrede te bewaren in het verscheurde land.

Kritiek is er natuurlijk ook zoals: 'Het is romantisering van het verleden en het belemmert individueel succes'. En: 'Kijk eens hoeveel er in de praktijk van terecht komt'. Toch blijft Ubuntu een waardevolle levensfilosofie waar westelijke landen een voorbeeld aan kunnen nemen, zeker in een tijd waar het idee van een circulaire economie meer grond onder de voeten krijgt.

Met dank aan het Fonds Duurzame Initiatieven voor de financiële bijdrage.